

Berlin är en by

TEXT: INGRID CARLSSON

Något av det första jag hörde som nyinflyttad var: ”Berlin ist ein Dorf”. Egentligen är staden uppbyggd av en hel samling byar som med tiden vuxit ihop. Det bästa med alla stadsdelarna är att var och en kan hitta sin favorit – eller byta efter smak och dagsform. Kanske jag föredrar Prenzlauer Berg idag, eller känner jag mer för Kreuzberg? Är det inte dags att besöka Wannsee igen eller ta en latte i Mitte? Att bli trött på Berlin är nästan omöjligt, för det finns så mycket att se och upptäcka.

Wikipedia hävdar att Berlin är hela 9 gånger större än Paris. Det beror tydligen på det där med byarna, att de vuxit samman och gränserna suddats ut. Jag vet inte hur många stadsdelar det finns – de är många – men det är de centrala som är de mest omtalade.

Mitte

Mer centralt än Mitte kan du knappast komma. Om Mitte verkligen är mittpunkten i staden är svårt att avgöra, men där står i alla fall tv-tornet, *Fernsehturm*, som en gigantisk karnnål. Jag använder ofta tornet för att navigera. Det finns få platser i Berlin där du inte ser tv-tornet, med det karaktäristiska silverklotet, sticka upp ovanför takåsarna.

I Mitte ligger också museiön, *Museuminsel*, med museer som *Pergamonmuseum*, *Altes Museum* och *Bodemuseum*, för att nämna några. Här tronar även den stora bulliga domkyrkan *Berliner Dom*, alldeles intill Spree och platsen där man uppför ett gammalt slott på nytt. Slottet har varit borta sedan 1950, då de skadade resterna efter andra världskriget bombningar sprängdes, men byggs upp delvis som en modern byggnad. Den ska heta *Humboldt Forum*, efter en berömd vetenskapsman, och bli ett slags kultur- och vetenskapshus. Här är det tänkt att allehanda teman ska mötas, som religion, vetenskap, migration och globalisering. Slottet beräknas stå klart 2019.

Förbundskanslern Angela Merkel bor alldeles i närheten av museiön. Hennes ingång är lätt att upptäcka i och med poliserna som vaktar utanför. Ett stenkast därifrån löper paradgatan *Unter den Linden*. Det här tillhör Berlins gamla östsida, och i nordost hittar du Alexanderplatz, i väster tornar Brandenburger Tor upp sig. De

flesta turister har någon gång följt gatan fram till den berömda porten. Strax bakom den tar en av stadens många gröna och lummiga parker vid, *Tiergarten*. I utrymmet mellan gick också muren som 1961–1989 delade Berlin i två delar. En kort promenad till vänster och du kommer fram till *Förintelsemonumentet*. Gå in bland stenblocken, och känn på den obehagliga och omskakande stämningen. En liten påminnelse om hur judarna måste ha upplevt tillvaron under andra världskriget.

Friedrichshain

Mitte har mycket att erbjuda. Många berömda platser och sevärdheter. I Friedrichshain, där jag bor, är de färre. Eller snarare av en annan sort. Den som gillar historia kan glädjas åt paradgatan Karl-Marx-Allee, som en gång hette Stalinallee, och fascineras av de karaktäristiska vita byggnaderna längs vägen. De ser ut att vara kaklade och kallades lyxbostäder för arbetare när de uppfördes under 1950-talets mitt. På den tiden ansågs rinnande vatten i köket vara en lyx. Att man sedan fick dela toa med grannarna var mindre viktigt. På taket odlades det grönsaker och hölls fester.

Idag dras de flesta yngre besökarna ner till området vid Warschauer Brücke. Nedanför, till vänster om bron på Revalerstrasse, hittar du det så kallade *RAW-Gelände*. Området nyttjades tidigare som verkstad för Berlins tåg, men har sedan dess tagits över av partydjur, konstnärer och andra ljuskänsliga varelser. Här ligger mystiska klubbar vägg i vägg, och vissa dagar ställs loppisbord ut längs de gamla rälsarna som fortfarande finns kvar. Att strosa här en ljummen sommarkväll, men en kall öl i handen, kan vara minst sagt intressant. Vad som sker senare på natten vet jag inte, men stämningen är mestadels god i Berlin, oavsett tid på dygnet. På andra sidan Warschauerstrasse är det inte långt till den mest välbesökta klubben i Berlin, nämligen *Berghain*. Namnet är en lekfull mix av Kreuzberg och Friedrichshain.

Området ovanför Revalerstrasse brukar skämtsamt kallas "Veganistan" eller "Veganien", och visst kan du äta vegetariskt på många matställen här. Det är hippt och coolt utan att tappa den varma känslan. Udda små butiker ligger utspridda på tvärgator, caféerna och pubarna avlöser varandra. Simon-Dach-Strasse brukar krylla av folk på helgerna. Folk träffas, tar en öl, äter gott och bara umgås. På helgen är det matmarknad (lördag) och loppis (söndag) på Boxhagener Platz. Ibland tittar jag förbi och ser på folk, dricker färskpressad apelsinjuice eller shoppar present till någon som fyller år.

Alldeles vid Sprees strand, med början vid Oberbaumbrücke, står fortfarande en bit av muren kvar. *East Side Gallery* är kulturminnesmärkt och det längsta

utomhusgalleriet i världen. Efter murens fall började konstnärer att måla på murens östra sida, den som alltid varit grå, för att fira folkets nyvunna frihet samt stadens och Tysklands förening. Många går hit för att fotografera de konstverk de tycker bäst om, samt för att ta tuffa Berlin-selfies.

Prenzlauer Berg

Den som mår gott på Söder i Stockholm lär trivas lika bra i Prenzlauer Berg. I min mening är det också den stadsdel som mest påminner om en svensk dito, även om den fläckvisa ruffigheten i allra högsta grad andas Berlin. Här kan främst den shoppingsugne få sitt lystmäte. Prenzlauer Berg kryllar av roliga butiker med ett lite annorlunda utbud. Tyvärr brukar dammodet sällan sträcka sig längre än till storlek 42, men undantag finns. Främst Kastanienallee har mycket att erbjuda, men är inte på något vis ensam om det.

Om du utgår från Eberswalderstrasse U-Bahnstation och väljer Kastanienallee kommer du så småningom fram till korsande Oderbergerstrasse. Sväng till höger så hittar du snart fram till butiken med allehanda östtyska prylar till försäljning. Längst in i affären finns ett litet museum med exempelvis färgglada kökssaker i plast från 1970-talet. Bara museirummet i sig är värt att uppleva, men mina favoriter är de vackra te- och kaffekoppar som ofta finns att köpa. För att inte tala om taklamporna!

Fortsätt ut mot Bernauerstrasse och du kan se ingången till den berömda loppmarknaden *Flohmarkt am Mauerpark*. Den är öppen varje söndag, oavsett väderlek. Bered dig på att trängas, men fyndmöjligheten är stor. Om det verkligen är billigt är dock en annan fråga... Känner du sedan för att slappa i gröngräset, lyssna på gatumusiker och eventuella andra uppträdanden, då är det Mauerpark som gäller. Parken saknar nästan träd, vilket jag inte likställer med en "äkta" park, men platsen var länge ett ingenmansland mellan murarna. Många familjer och kompisgäng brukar ses och grilla här, så förvänta dig kalas och fest nästan varje dag.

På tal om muren så gör den sig åter påmind. Längs Bernauerstrasse kan du se var den gick, var flykttunnlar grävdes samt var människor tog sig igenom, eller blev dödade. Utomhusmuseet är något av det som drabbat mig starkast i Berlin så här långt. Det är som om själva marken utstrålar något av smärtan människor fick utstå. Jag blir vemodig och rörd, varje gång. Kanske är det också de berättelser besökare får ta del av, via ljud- och filminspelningar samt foton, som berör. Berömda foton har

målats upp på husen i området, precis på de platser de är tagna. Närmare än så kan du inte komma den hemska verkligheten under Berlinmurens era.

Kreuzberg

Om du hellre gillar det färgstarka och exotiska, då är det Kreuzberg du ska kika närmare på. Stadsdelen präglas mycket av den relativt stora turkiska befolkningen. Du behöver inte gå långt för att kunna njuta av en smaklig kebab eller falafel, men varför inte prova något nytt istället? Jag kan varmt rekommendera en *börek* med spenat och fetaost. Till efterrätt sitter en *baklava* fint, och den sköljs med fördel ned av en kopp arabiskt kaffe eller starkt te. Om du vill äta allt detta och mer därtill, då måste du bara gå till *Knofi* på Oranienstrasse. Förutom att äta gott på plats kan du köpa med dig en mängd godsaker hem.

Kreuzberg sträcker sig mellan Spree i öst och Potsdamer Platz, Berlins affärscentrum, i väst. Bredden på utbudet är ungefär lika stor. Klubben SO36 är välkänd och kör även med liveframträdanden. Den konstintresserade behöver skriva upp Berlinische Galerie på listan över besöksmål, men föredrar du historia får du inte missa den före detta flygplatsen *Tempelhof*. Numera har gräsmattor och landningsbanor blivit fritidsområde för invånarna, medan byggnaderna används som flyktingförläggning. Ingen vet hur länge människorna måste bo kvar, men någon bättre lösning verkar inte finnas i sikte.

Förutom Tempelhof finns flera mysiga parker i Kreuzberg, en av dem är Victoriapark med sitt anlagda, men ändå trolska vattenfall. Överst på Kreuzberget står ett monument över ännu ett befrielsekrig. Den här gången från Napoleon. Parken är skapad 1821 av Berlins egen superarkitekt, Karl Friedrich Schinkel. Han står bakom ett större antal byggnader, till exempel flera av museerna på Museuminsel.

Till Bergmannkiez räknas inte bara Bergmanstrasse utan även tvärgatorna och hela kvarteret. Kiez betyder förresten kvarter eller stadsdel. Återigen en utomordentlig plats för shopping, restaurangbesök och annat nöjesbetonat. Den som inte känner för en klippning hittar säkert en duktig tatuering, och i Markthalle Neun kan du veckohandla. Restauranger som lagar Street Food trängs med saluhallsförsäljning av färska matvaror med tydlig miljöprofil. Hippt och nyttigt på samma gång.

Ja, det var ett urval av de mest kända stadsdelarna i Berlin. Utöver dessa finns Wedding, Neuköln, Reinickendorf, Wilmersdorf, Charlottenburg, Treptow, Schöneberg, Marzahn och många fler. För övrigt är det säkert dessa gamla byar,

och att de vuxit ihop, som gör att Berlin aldrig riktigt får den där stressiga storstadspulsen. Du rundar ett hörn, kliver in i ett nytt kvarter, och plötsligt omsluts du av tystnad, fågelkvitter och gröna trädkronor. Blandningen av storstad och charmig småstad är en av anledningarna till att så många lockas till Berlin. Alla hittar vi en stadsdel som passar vår personlighet.